

Bahçe Yapımı

27/09/2008 13:36 by isparta

Yeni bir bahçe sahibi olduğumuz da ilk yapacağımız iş bir planlama yapmak olmalıdır. En baştan kurulacak doğru bir bahçe düzeni bizi ileriki yıllarda üzecek yanlışlıklardan koruyacaktır. Öncelikle bahçemizde neler olsun istiyoruz? Meyve ve sebze yetiştirmeyi düşünüyor muyuz? Çocuklarımız var mı? Varsa onların rahat ve emniyetini de hesaba katmamız gerekir. Aklimıza gelen her şeyi ekip dikmeye kalkışır mı? Aklimız takdirde bahçe kısa sürede bir labirente dönüşür ve huzur değil stres kaynağı bir yer haline gelir. Bu yüzden bahçemizi öyle planlamalıyız ki hem ihtiyaçlarımızı cevap versin, hem de zevkimize hitabetsin. Aynı zamanda yorgunluğumuzu, sıkıntılarımızı unutturacak bir mekan haline gelsin. Bahçemizin iskeletini bir kere sağlamca kurduktan sonra istersek her yıl ufak tefek değişiklikler, yeni çeşitlerle onu bir tablo gibi farklı renklerde süsleyebiliriz. Zaten bir bahçede yenilik düşünülmediği anda, varolan hali korunmaya çalışılırsa bile gerileme başlar ve kısa zamanda eski güzelliğini kaybeder. Bahçe konusunda profesyonel yardım alabilir veya bahçemizi olduğu gibi başkasına dizayn ettirebiliriz tabii. Ama hiçbir zaman kendi elimizle yaptığımız bir bahçe kadar benimseyemez ve zevk alamayız. En iyisi iki arada denge kurmaktır. Bahçemizi dizayn ederken tavsiye ve yardım alsak bile (ki bu yeni bahçeciler için kesinlikle şart..) gücümüz nisbetinde kendi emek ve fikirlerimizi de katmak çok yerinde olacaktır. Bütün bu işlerle uğraşırken ruh ve beden sağlığımız için çok faydalı, aynı zamanda zevk ve gurur verici bir hobi edinmiş oluruz. GENEL KURALLAR - Bahçe kurarken ilk önce sınırlar belirlenir. Bu iş duvar, tel örgü veya çepitli materyaller kullanarak yapılabilir yahut bitkilerden yararlanılabilir. Çit yapmaya elverişli herdem yeşil veya yaprak döken bir çok bitki vardır. - Bahçede su mevcut olmalıdır. Bir çok yerde musluk suyunu bahçe sulamada kullanmak yasaktır. Buna göre bir düzenleme yapılır. - Arazi fazla eğri olduğunda ise toprak tesviyesi yapılır. Varsa inşaat artıkları ve iri taşlar tamamen temizlenir. Baştan başla kazılarak boşluklar doldurulur. Yabancı bitkiler kökleriyle beraber ayıklanır. Sebze, meyve ve çim yapılacak yerler kirizme yapılsa daha iyi olur. - Hafif bir eğimin zararı yoktur ama eğim fazla ise seki yapmak iyi olur. Dümdüz arazilerde drenaj problemi olabilir. Yağışlı mevsimde duruma bakılır ve gerekirse tedbir alınır. - Bahçe planı dikkatle yapılır. Evin manzarası dikkate alınır. Sabit yollar ayrılır. Oyun alanı, park yeri, çiçek yatakları, sebze ve meyve için yer ayrılır. - Çardak, havuz düşünülüyor ama hemen yapılmıyorsa, bunlar için muhtemel yer ayarlanarak buralara kalıcı bitki dikilmemelidir. - Bahçeye dikilecek kalıcı bitkiler tesbit edilir. Özellikle küçük bahçelerde seçim çok dikkatli yapılmalıdır. Ağacların 10-15 yıl sonra ne büyüklükte olacakları düşünülmalıdır. Bir de bahçe hemen tıka basa doldurulmayıp, ileride ekilecek bitkiler için biraz boşluk bırakılır. Bitki seçiminde iklim ve toprak özellikleri de çok önemlidir. Bu konuda çevredeki bitki örtüsü önemli bir rehberdir. - Ağaclar arasında yeterli boşluk bırakılmalı? ?,gül gibi güneş seven çiçekler için hiçbir zaman gölge olmayacak yerler ayarlanmalıdır. Mevsimlere göre güneş ve gölge durumu düşünülür. Bu da hesaba katılmalıdır. Herdem yeşil kalan bitkiler bahçeyi yıl boyu canlı tutar ancak kışın da gölge vermeye devam ettiği için eve yakın dikilmemelidir. Yaprak döken ağaclar yazın gölge ve serinlik verir, kışın ise güneşi engellemez. BAHÇE ALETLERİ-BYTKY TEMYNY Bahçe için gereken alet-edevat eksiksiz bir şekilde sağlanmalıdır. Malzeme kaliteli ve kullanılabilir olmalıdır. Bunları düzenli bir şekilde saklayacak bir yer gerekir. Bitkileri mümkünse yakın ve güvenilir bir seradan sağlamak iyidir. Aynı iklimde yetiştiği için bitkilerin tutma oranı yükselir. Gelip güzel alınan bitkiler bahçeye hastalık taşıyabilir. Bu yüzden sabit bir yerden alıp vermek en uygundur. Alınan bitki hakkında mutlaka bilgi alınmalı, hatta not edilmelidir. Böyle yerler gül ve ağaç budama zamanı ziyaret edilerek, bu konularda tecrübe edinilebilir. ÇYM YETİŞTİRME Herkes bahçesinin yemyeşil çimlerle kaplı olmasını ister. Çim ekmek pek amatör işi değildir. Kalıcı bir çim için uzun ve yorucu bir ön hazırlık gerekir. Daha sonrasında ise yıl boyu düzenli bir bakım ve sıcaklarda hergün sulanmak ister. - Çok çepitli çim tohumlarından bahçe için en uygunu seçilir. Susuz yerler, oyun alanları veya gölge için ayrı tohum karışımları bulunur. - Bahçede çim ekilecek yer hiç olmazsa bir yıl boş bırakılmalıdır. Bu arada toprak zaman zaman işlenir ve yabancı otları temizlenerek çim için hazırlanır. Böylece ayrı vs. gibi otların nesli tüketilir. Bu iş için gerekirse ot ilacı kullanılır. SEBZE- MEYVE BAHÇESİ - Sebze ve meyve bahçesi bol güneşli ve rüzgar almayan bir yere yapılır. Ayrı bahçe yapılmıyacaksa bazı meyveler süs ağacı niyetine ön bahçede de çok güzel durur. Mesela nar, Trabzon hurması, muşmula her mevsim farklı güzelliklere bürünerek bahçeyi süsler. - Sebze için küçük bir yer dahi yeterli olur. İyi bakım, bol gübre ve suyla az yerden bol sebze alınır.

Bahçe varsa az da olsa mutlaka sebze yapılımalıdır. Hormonsuz sebzeleri başka nereden bulabiliriz yoksa? Muşmula TOPRAK ÇEŞİTLERİ Bitkilerin, dolayısıyla bizim de yapamamız için deşimmez bir unsur olan toprak her yerde aynı deşildir. Çindeki maddelere göre farklı isimler alır. Her bitki her toprakta yetişmez. Tarıma elverişli olmayan toprakları katkı maddeleri ile zenginleştirerek kullanmak da mümkündür. Bahçemizin toprağın iyice inceleyip bitkilerimizi ona göre seçmemiz daha iyi olur. Belli bağılı çeşitler bunlardır: KUMLU TOPRAK Hafif,çabuk ısınan ama fazla su tutmayan bir topraktır. Özellikle erken sebze ve çiçek elde etmek için idealdir. Besin maddelerini çabuk kaybeder. Ağır gübreler (inek gübresi) katılarak toprak zengin ve su tutar hale getirilir. KİLLİ TOPRAK Ağır, su tutan, besince çok zengin ama zor iğlenen bir topraktır. Geç, fakat bol ürün verir. Biraz kum, kompost veya hafif gübrelerle ile gevşetilir. KİREÇLİ TOPRAK Açık renkli, bağılı ve su tutmayan bir topraktır. Bitkilerin çoğu bu topraktan hoşlanmaz. Bol gübre katılarak kullanılabilir. HUMUSLU TOPRAK Siyah renkli, zengin, yumuşak ve su tutan bir topraktır. Özellikle asit seven bitkiler bu toprakta çok güzel yetişir. En ideal toprak killi, kumlu besin maddelerince zengin karışım topraklardır. Bitkilerin çoğu böyle topraklarda iyi yetişir. BESİN KAYNAKLARI Üzerinde bitki yetiştirilen toprak bir müddet sonra çindeki besinin çoğunu tüketir.Verimli olabilmesi için kaybettiği besini geri koymak gerekir. Bunun bir kaç yolu vardır. Bahçemde hiç bir şekilde suni gübre kullanmadığım için yalnızca tabii besin kaynakları ndan bahsedeceğim. ÇİFTLİK GÜBRESİ Her türlü çiftlik hayvanından elde edilir. Zengin bir besin kaynağıdır. Kullanılmak için en az bir yıl beklemiş olması gerekir.Taze iken kullanılması riskli olur. Bitkileri yakabilir veya toksik etki yaparak zararlı olur. Bu gübre açıkta bırakılırsa güneş ve yağmurun tesiriyle gücünün çoğunu kaybeder. Kullanılıncaya kadar üzeri örtülü bir yerde saklanmalıdır. KOMPOST Her türlü mutfak ve bahçe artıkları ile hazırlanır. Bahçesi olan herkes kompost hazırlayabilir. Bu şekilde hem artıklar deşerlendirilmiş, hem de çok kıymetli bir gübre bedava elde edilmiş olur. Kompostun çiftlik gübresine karşı önemli bir avantajı da en hassas tohumlarda bile yakma tehlikesi olmadan kullanılabilesidir Kompost hazırlanması? : En basit usul; Bahçenin bir köşesine geniş bir çukur açılır. Hayvani artıklar ve yağ hariç her türlü organik mutfak artıkları, sebze, meyve kabukları, kesilmiş çimler, kuru yaprak ve her türlü bahçe artığı bu çukura dökülür. Ara sıra bir kürek gübre veya toprak atılır. Yumurta kartonları, gazete kağıdı ve eski karton kutular parçalanarak bu artıklara eklenirse bilepimindeki karbon nedeniyle yanmayı çabuklaştırırlar. Çukur dolunca yanına yenisi kazılır ve dönüştürülür olarak kompost hazırlamak kolaylaşır. Kompost arada bir çatal belle alt üst edilir. Çukur yağırdan korunmalıdır. Kompost ıslanırsa yanması gecikir. Ertesi yıl çürüyen artıklar mükemmel bir gübreye dönüştürerek kullanıma hazır hale gelir. Dikkat: Ağrıdakilerin hiçbiri kompostta katkıılmaz: Çimlerde ot ilacı kullan? ?İmıpsa ilk 4 biçimde çykan artıklar, Hastalıklı bitki artıkları, meyve ağacı yaprakları? , Naylon, plastik gibi maddeler ve zehirli artıklar, Et, kemik ve yağ artıkları toksik etki yapabileceği için kompostta katkıılmaz. YEŞİL GÜBRE Yonca, bakla ve bezelye gibi bitkiler sonbaharda ekilir. İlkbaharda ürün toplandıktan sonra bitkiler yatırılır. Sürülerek veya bellenererek toprağa karıştırılır. Bu tür bitkiler toprağa azot kazandırarak çok faydalı olurlar. Bunların dıyında piyasada bio gübre olarak tanınan hazır paketlenmiş ve iğlenmiş tabii gübreler de mevcuttur.Bu gübreler steril olması ve kolay kullanılabilesi açığından iyidir. Bir de eğer bulunabilirse kurumuş kan ve ödütülmüş boynuz karışımaları her türlü bitki için elverişli çok kıymetli tabii gübrelerdir. MALÇ & l t; p style="margin-top: 10px; margin-bottom: 11px" align="justify">Ağrı aç,çiçek ve sebze gibi ekili bitkilerin çevresindeki toprağın bir takım maddeler serilerek örtülmesine malçlamak veya malç yapmak denir. Malçın bir çok faydası vardır.otlanmayı azaltır,hatta çoğu zaman önler.Suyun buharlaşmasını önleyerek yazın toprağı serin ve nemli tutar. Kıy aylarında ise hassas bitkilerde köklerin donmasına mani olur. Toprak suyla direkt temas ederek kabuk tutmaz ve sertleşmez.Bu suretle hem su,hemde zaman kaybına engel olur.Ayrıca malç malzemesi olarak organik maddeler kullanılırsa toprağı zenginleştirir. Malzeme olarak: Yanmış gübre,bahçe kompostu,kuru ot,yaprak,kesilmiş çim, talap halinde kıyılmış ağrı kabuk ve dalları ve çam iğneleri kullanılabilir. Bunlardan herhangi biri baharda toprak çapalanarak yabani otları temizlenmiş toprağa 5 cm kalınlıkta yay? ?İ? ?r. Sonbaharda gübre ile beraber çapalanarak toprağa karıştırılır.Yalnız ağrı kabukları en az 3 yıl kullanılabileceği için sonbaharda toplanıp kaldırılır. Bu arada çam iğneleriyle yalnızca asit seven bitkilere malç yapılır. Çilek,ortanca ve açelya türleri için kullanılabilir ama sebze için iyi gelmez. Kesilmiş çimler de yayılıp hafifçe kurutulduktan sonra malç için kullanılır.Ot ilacı kullanılmıpsa ilk 4 biçimde çykan çimler malç veya kompost için kullanılmamalıdır. Malç yayılırken malzemenin bitki gövdesine deşmemesine dikkat edilmelidir. Çürüme yapabilir. Kağıttan da malç olur. gazete kağıtları ve eski kartonların yanısıra erken ürün almak için bazen siyah kağıttan da malç yapılır. Siyah naylon da kullanılabilir. Özellikle çilek ve bazı sebzeler toprağa serilmiş ince

siyah naylon örtülerde açılan kesiklere dikilerek yetiştirilir. Böylece kolay ve erken verim alınır. ZARARLILARLA MÜCADELE Meyve ağaçları mantar ve böcek türü bir çok zararlıya karşı savunmasızdır. Bu yüzden düzenli bir ilaç mücadelesi gerektirir. İlk ilaçlama kış sonunda gözler uyanmadan önce yapılır. Kışlık ya da diye bilinen bu ilaç yalnızca yaprak döken ağaçlara ve malta eriği, zeytin gibi ağaçların gövdelerine uygulanır. Ağaç üzerindeki böcek yumurtalarını ve parazitleri öldürerek hastalık riskini azaltır. Bu ilaç güneşsiz, rüzgarsız ve puslu havada yapılır. Hava ne kadar nemli olur ve ilaç geç kurursa o kadar iyidir. Baharda tomurcukların yeşil rengini göstermesiyle birlikte düzenli bir ilaçlama programı uygulanır. Bir ağaç bahar ve yaz boyunca 6 kez ilaçlama gerektirir. Yalnız çiçekleri tam açılmıyken ilaç yapılmaz. Bunun için çiçeklerin çoğunun dökülmesi beklenir. Çoğunlukla mantar ve böcek ilacı birbirine karıştırılıp aynı anda uygulanır. Farklı zararlılar, farklı ilaç gerektirir. Bu konuda ilaç temin edilen yerden ayrıntılı bilgi alınmalı, reçetede yazılan talimatlara uyulmalıdır. İlaçlama sırasında dikkat edilecek noktalar: Bu maddeler çok zehirli oldukları için maksimum dikkat gerektirirler. Özellikle çocuklar ve ev hayvanları ilaç yapılan sahadan uzak tutulur. İlaçlama ile ilgili her şey yiyecek saklanan yerlerden uzakta, en iyisi kilit altında tutulmalıdır. İlaçlama için en uygun zaman sakin, rüzgarsız ve güneşsiz havalardır. Akşam üstleri bu iş için idealdir. Yağmurda veya yağmur riski varsa ilaç yapılmaz. İşlemi yapacak olan kişi mutlaka koruma tedbirleri alınmalıdır. Gözlük, maske ve eldiven kullanılmalıdır, kazara ilaç göz veya deriye değecek olursa derhal bol su ve sabunla yıkanmalıdır. İşlem sırasında bir şey yenmez ve içilmez. (Özellikle sigara içmemelidir.) İlaçın hazırlanması? : İlaç önce az suyla eritilir. Daha sonra belirtilen ölçüde su konur. İlaçlama kabının ağzına bir tülbent konur ve ilaç bundan süzülerek doldurulur. Özellikle toz ilaçlar iyi erimezse püskürtücüyü tıkanabilir. İlaçlama:Ortalama büyüklükteki bir ağaç en az 5-6 kg sulandırılmıyıp karışımla adeta yığar gibi ilaçlanır. Gövde ve dallar da tamamen ıslanmalıdır. Yetersiz ilaçlamanın fazla bir faydası olmaz. Sistemik denilen ve bitkinin içine nüfuz eden ilaçlar kullanıldı mı? : İlaçta meyveler en az 14 gün toplanmamalıdır. Yüzeysel etkili olanlarda ise 3-4 gün sonra hasat yapılabilir. Mümkün olduğu kadar sistemik ilaçlar kullanılmamasını tavsiye edeceğim. Böylece ilaçlardan daha az etkileniriz. İlaçlama sonrası Her iş bittikten sonra artıklar yok edilir ve kullanılan kaplar iyice temizlenir. İlaçlama kabına bir miktar temiz su konarak bir süre püskürtme yapılır. Böylece birikiş artıklar temizlenmiş olur. Bu kaplar başka iş için kullanılmaz. İlaç yapan kişi de kıyafetini deşirtir. Bol su ve sabunla iyice temizlenir. Aslında bir çevreci olarak bu tür maddeleri kullanmayı hiç istemem ama ne yazık ki başka çare bulamıyorum. Bu yüzden hastalıklara daha dayanıklı olduğunu farketmiş bazı meyveleri ilaçlamıyorum. Dut, incir, trabzon hurması, muşmula, nar, vişne, can eriği, ahududu, çilek ve frenk üzümü bahçemdeki ilaç istemeyen meyveler. Buna karşı: Elma, armut, ayva, peftali, kiraz, kayısı, yaz ve sonbahar erikleri mutlaka ilaç gerektiriyor. Bu arada mantar hastalıkları için kullanılan bakır çözültisi esaslı ilaçların çevreye böcek ilaçlarından çok daha az zarar verdiğini de belirtiyim..